

LEERWIJZER
KLAS 1 MAVO
2025-2026

Voorwoord

Ter Apel, juli 2025

Aan de leerlingen van klas 1

Beste leerling,

In de bovenbouwklassen van de RSG Ter Apel wordt sinds de invoering van de Tweede Fase en het vmbo gewerkt met een Plan van Toetsing en Afsluiting voor de schoolexamens, ofwel PTA. Om het onderscheid te maken met de schoolexamens voor de bovenbouw stellen we voor klas 1, 2 en 3 een LEER *WIJZER!* per vakgroep samen.

Deze LEER *WIJZER!* is meer dan een opsomming van toetsen die in een schooljaar gemaakt worden: hierin beschrijven we ook wat we onze leerlingen in een schooljaar willen leren en welke doelen we stellen.

De resultaten van de toetsen worden verwerkt in een digitaal rapportagesysteem. Leerlingen en ouders/verzorgers kunnen daarmee op ieder gewenst moment de stand van zaken via internet opvragen.

Een belangrijk voordeel van het steeds actueel hebben van de stand van zaken met betrekking tot de ontwikkeling van de studieresultaten is dat er door vakdocenten, de mentor of door ouders/verzorgers direct actie ondernomen kan worden als het beeld van de resultaten daar aanleiding toe geeft.

Indien een leerling niet in staat is om deel te nemen aan een toets, dient dit 's morgens voor aanvang van de toets bij de school bekend te zijn. De leerling moet dan, na overleg met de vakdocent, de toets op een ander moment inhalen. Die toets kan worden gemaakt tijdens een centraal geregeld inhaalmoment voor de leerlingen van klas 1. Als een leerling, zonder opgaaf van redenen, niet op komt dagen bij zo'n inhaalmoment kan dat consequenties hebben voor de beoordeling.

Deze inhaalregeling geldt niet voor kleinere schriftelijke overhoringen. Bij langdurige afwezigheid wordt een inhaalprogramma opgesteld in samenspraak met de coach en/of coördinator. In speciale gevallen beslist de teamleider, dit na overleg met de coach en de leerling. Indien u onduidelijkheden aantreft of anderszins vragen heeft naar aanleiding van deze LEER *WIJZER!*, schroom dan niet contact op te nemen.

Wendy Kramer
Teamleider klas 1 en 2
M: w.kramer@rsgterapel.nl
T: 0599-581226
T: 06-13 98 94 85

Inhoud

Voorwoord	2
Inleiding.....	4
Afwezigheid (absentie)	4
Onregelmatigheden	4
Leerwijzer: Nederlands	5
Leerwijzer: Frans.....	8
Leerwijzer: Engels	10
Leerwijzer: Geschiedenis	12
Leerwijzer: Aardrijkskunde	14
Leerwijzer: Wiskunde.....	16
Leerwijzer: Biologie.....	18
Leerwijzer: Dramatische Expressie	21
Leerwijzer: Beeldende Vorming.....	23
Leerwijzer: Muziek	25
Leerwijzer: Lichamelijke Opvoeding.....	28
Leerwijzer: Rekenen.....	29
Leerwijzer: PSO Techniek.....	30
Leerwijzer: PSO zorg & welzijn.....	31

Inleiding

Gedurende het schooljaar zijn er vele momenten waarop kennis en vaardigheden worden getoetst. De toetsonderdelen zijn per vak ondergebracht in deze LEER *WIJZER!*. Zoals reeds opgemerkt gebruikt de school een proefwerkrooster, waarin de exacte data en afnametijden staan vermeld.

Naast bovenstaande gaat de LEER *WIJZER!* ook over allerlei regelgevingen. Te denken valt aan regels voor inhalen van toetsen, de overgangsnormen, de gang van zaken met betrekking tot de rapportvergaderingen en de eventuele revisie.

Om je zo goed mogelijk te kunnen begeleiden in het gehele leerproces is het noodzakelijk dat je beschikbaar bent voor schoolse zaken van 08:15 uur tot 16:30 uur.

Afwezigheid (absentie)

Wanneer een leerling door ziekte of een andere moverende reden niet in staat is om een toets te maken, is er de mogelijkheid om de toets in te halen op het centraal geregelde inhaalmoment. De leerling maakt een afspraak met de betrokken docent door het invullen van een inhaalformulier. De docent zorgt ervoor dat de inhaaltoets op het afgesproken moment aanwezig is. Bij uitzonderlijke gevallen (langdurige afwezigheid door ziekte of een andere zwaarwegende omstandigheid) nemen de ouders/verzorgers en de leerling contact op met de coach om een oplossing op maat te maken. In een dergelijk geval kan er afgeweken worden van de vaste inhaalmomenten.

Onregelmatigheden

Een leerling kan zich ten aanzien van een onderdeel van de LEER *WIJZER!* mogelijk schuldig maken aan een vorm van onregelmatigheid. Het niet op tijd inleveren van opdrachten en/of het frauderen tijdens toetsen zijn hier voorbeelden van. Dan kan de schoolleiding maatregelen nemen. De maatregelen, die al dan niet in combinatie met elkaar genomen kunnen worden, zijn:

- a) Het toekennen van het cijfer 1 voor een toets behorend tot de LEER *WIJZER!* van een vak.
- b) Het ongeldig verklaren van een werkstuk, al dan niet met de gelegenheid tot het inleveren van een nieuw werkstuk. Wordt deze gelegenheid gegeven, dan wordt tevens een nieuwe inleverdatum vastgesteld. Alvorens een beslissing wordt genomen, hoort de schoolleiding de leerling. De leerling kan zich door een door hem aan te wijzen meerderjarige laten bijstaan.

De mededeling wordt schriftelijk (of per mail) gestuurd aan de ouder(s)/verzorger(s).

Vak: Nederlands**Studie: klas 1 mavo**

Code	Leerwijzer! Hoe leer ik, wat leer ik en welk doel bereik ik?	Vorm	Duur	Weging %
GVTO	Doel: Je leert verbanden leggen tussen fictie en werkelijkheid; Je kunt kenmerken van een blog herkennen; Je kunt kenmerken van een vlog herkennen. Je kunt je mening geven en uitleggen met een voorbeeld of reden; Je weet hoe je de aandacht kunt trekken van je publiek; Je weet hoe je lichaamstaal kunt gebruiken. Je kunt hoofdletters op de juiste manier gebruiken. Je leert punten, uitroepetekens en vraagtekens op de juiste manier gebruiken. Vaardigheid: : Lezen, fictie, kijken, schrijven, spelling (geïntegreerd) Inhoud: Thema C on/off, Cursus 7 Spelling § 1, 2.	S	45	0
PW1	Doel: Je kunt werkwoorden herkennen; Je kunt de persoonsvorm van een zin vinden; Je kunt lidwoorden en zelfstandige naamwoorden herkennen; Je kunt het onderwerp van een zin vinden; je kunt het werkwoordelijk gezegde van een zin vinden; Je kunt de persoonsvorm in de tegenwoordige tijd spellen; Je kunt sterke en zwakke werkwoorden herkennen; Je kunt de persoonsvorm van zwakke werkwoorden in de verleden tijd spellen; Je kunt de persoonsvorm van sterke werkwoorden in de verleden tijd spellen; Je kunt onregelmatige werkwoorden spellen; Je kunt het voltooid deelwoord spellen. Vaardigheid: Taalverzorging (Grammatica, ww-spelling) Inhoud: Cursus 5 Grammatica § 1, 2, 3, 4, 6; Cursus 7 Spelling § 8, 9, 10, 11, 12, 13.	S	45	15
PW2	Doel: je kunt de betekenis van onbekende woorden in een tekst ontdekken door woordraadstrategieën te gebruiken. Je kunt het onderwerp van een tekst bepalen. Je kunt de hoofdgedachte van een tekst herkennen. Vaardigheid: Leesvaardigheid Inhoud: Cursus 1 Meer dan lezen § 1 t/m 3.	S	45	25

PW3	Doel: je herkent helden in verhalen; je kunt verbanden leggen tussen fictie en werkelijkheid; je kunt verschillende soorten vragen herkennen in geschreven interviews; je kunt open en gesloten vragenstellen in interviews; je kunt vragen naar feiten, meningen en gevoelens in interviews; je kunt een interview uitwerken tot een artikel; je kunt een zakelijke e-mail schrijven; je kunt een begrijpelijke tekst schrijven; je kunt een interview voorbereiden, houden en uitwerken; je kunt je product en je aanpak evalueren. <u>Formuleren:</u> je kunt volledige zinnen maken; je kunt bepalen of een zelfstandig naamwoord mannelijk, vrouwelijk of onzijdig is; je kunt de verwijswwoorden deze, die, dit en dat op de juiste manier gebruiken; je kunt de trappen van vergelijking goed gebruiken in combinatie met als en dan. <u>Spelling:</u> je kunt woorden spellen die eindigen op een -d of een -t; je kunt de bijvoeglijk naamwoorden spellen; je kunt meervouden spellen; je kunt verkleinwoorden spellen; je kunt woorden die hetzelfde klinken juist spellen. Vaardigheid: Schrijfvaardigheid Inhoud: Thema D Helden, Cursus 6 Formuleren § 1 t/m 3 en Cursus 7 Spelling § 2, 3, 4, 5.	S	45	20
PW4	Doel: je houdt een presentatie voor je klasgenoten en maakt daarbij gebruik van PowerPoint; je kunt klasgenoten beoordelen op hun presentatievaardigheid; je kunt een zelfreflectieformulier invullen; je kunt de 5w+h-vragen gebruiken om de belangrijkste informatie uit een tekst te halen. Vaardigheid: Spreekvaardigheid Inhoud: Thema B Bewaren § 3, 4 ICT-boekje hoofdstuk PowerPoint en presenteren. En materiaal docent.	M	10	15
PW5	Lezen Doel: Je kunt tekstdoelen en tekstsoorten herkennen. Je kunt de inleiding, het middenstuk en et slot van een tekst herkennen. Je kunt deelonderwerpen in teksten herkennen. JE leert hoe je het stappenplan lezen moet gebruiken. Vaardigheid. Leesvaardigheid	S	45	25

	Inhoud: Cursus 1 Meer dan lezen § 1 t/m 7.			
	Opmerkingen: S = schriftelijke toets M = mondeling Afhankelijk van de leerbehoefte van de klas kan de docent besluiten bepaalde onderdelen toe te voegen en/of te laten vervallen. Fictie- en portfolio-opdrachten moeten met een voldoende zijn beoordeeld. Gebruikte methode: Nieuw Nederlands 7e ed. (vmbo- kgt)			

Vak: Frans**Studie: klas 1 Mavo**

Code	LeerWijzer! Hoe leer ik, wat leer ik en welk doel bereik ik?	Vorm	Duur	Weging %
GVTO	Leerdoelen: Je kunt iemand begroeten, je kunt vertellen hoe je heet, je kent woorden die met school te maken hebben, je kunt tot 20 tellen, je kent de dagen van de week. Vaardigheid: schrijfvaardigheid Inhoud: hoofdstuk 0 GL 1 gt/havo 6.1	S	V	0
PW1	Methodetoets Leerdoelen: Je kunt het lidwoord gebruiken en je kunt het werkwoord avoir vervoegen. Je kunt jezelf voorstellen en je kunt vertellen over je familie. Vaardigheid: schrijfvaardigheid Inhoud: hoofdstuk 1 GL 1GT/havo 6.1	S	45	15
PW2	Methodetoets Leerdoelen: Je kunt de regelmatige werkwoorden op –er vervoegen en je kunt de ontkenning gebruiken. Je kunt iets bestellen en iets kopen. Vaardigheid: schrijfvaardigheid. Inhoud: hoofdstuk 2 GL 1GT/havo 6.1	S	45	15
PW3	Methodetoets Leerdoelen: Je kunt het werkwoord être vervoegen en je kunt het bezittelijk vnw gebruiken. Je kunt vertellen over school: vakken, lesrooster en leraar. Vaardigheid: schrijfvaardigheid Inhoud: hoofdstuk 3 GL 1GT/havo 6.1	S	45	15
PW4	Luistervaardigheid Leerdoelen: Je kunt de belangrijkste informatie uit korte luisterteksten begrijpen. Vaardigheid: luistervaardigheid Inhoud: luistertoetsen A1	S	45	15
PW5	Leesvaardigheid Leerdoelen: Je kunt eenvoudige teksten lezen en vragen over deze teksten beantwoorden. Vaardigheid: intensieve Leesvaardigheid Inhoud: leestoetsen A1	S	45	15
SO	Leerdoelen: tussentijdse evaluatie Vaardigheid: variabel Inhoud: hoofdstuk 1 t/m 5 Grandes Lignes	S	V	25

Opmerkingen:**S = schriftelijk****PO = praktische opdracht****P = practicum****M = mondeling**

Vak: Engels
Studie: klas 1 mavo

Code	LeerWijzer! Hoe leer ik, wat leer ik en welk doel bereik ik?	Vorm	Duur	Weging %
GVTO	Leerdoelen: Ik kan de persoonlijke voornaamwoorden, bezittelijk voornaamwoorden, het werkwoord 'to be' en het werkwoord 'to have' gebruiken. Ik ken de getallen van 1 t/m 20, de dagen van de week, maanden van het jaar en een selectie van de themawoorden over familie, kleuren, huis, lichaamsdelen en kleren. Vaardigheid: lezen en schrijven Inhoud: Stepping Stones chapter 'Bridging the Gap'	S	20	0
PW1	Leerdoelen: Ik kan de voorwerpsvormen en vragende voornaamwoorden gebruiken, kan de tegenwoordige tijd van 'to be' en 'have got' gebruiken, de tegenwoordige tijd (present simple) en ken de telwoorden. Ik ken woorden en zinnen die te maken hebben met families en relaties en kan mezelf/anderen voorstellen/beschrijven en vragen stellen/beantwoorden over persoonlijke gegevens. Vaardigheden: schrijven, lezen Inhoud: Chapter 1 (Stone 1, 2, 3 + Grammar 1, 2, 3, TB A p. 74, 75)	S	45	15
PW2	Leerdoelen: Ik kan ontkenningen en vragen in de present simple maken en ken de woordvolgorde in Engelse zinnen en de rangtelwoorden. Ik ken woorden en zinnen die te maken hebben met school, roosters en klokken en of ik (of iemand anders) iets (niet) leuk vindt. Vaardigheid: lezen, schrijven Inhoud: Chapter 2 (Stone 4, 5, 6 + Grammar 4, 5, 6, TB A p. 122, 123)	S	45	20
PW3	Leerdoelen: Ik kan meervoudsvormen maken en kan 'some/any' en de aanwijzend voornaamwoorden toepassen. Ik ken woorden en zinnen die te maken hebben met het kopen of bestellen van eten/drinken, boodschappen, hoeveelheden, verpakkingen. Vaardigheid: lezen, schrijven Inhoud: Chapter 3 (Stone 7, 8, 9 + Grammar 7, 8, 9 + TB A p. 170, 171)	S	45	20

PW4	Leerdoelen: Ik kan de lidwoorden en voorzetsels van plaats toepassen en de gebiedende wijs en duurvorm (present continuous) correct toepassen in de zin. Ik ken woorden en zinnen die te maken hebben met in/om het huis en woonplaats en kan om de weg vragen/de weg uitleggen. Ook kan ik vertellen wat ik/anderen aan het doen zijn. Vaardigheid: lezen, schrijven Inhoud: Chapter 4 (Stone 10, 11, 12 + Grammar 10, 11, 12 + TB B p. 48, 49)	S	30	20
PW5	Leerdoelen: het vergroten van de leesvaardigheid.	S	45	15

	Vaardigheid: lezen Inhoud: leesteksten			
SO's (max. 5)	Leerdoelen: tussentijdse evaluatie Vaardigheid: variabel Inhoud: leerstof uit Stepping Stones Chapter 1 t/m 5. Maximaal 1 SO per hoofdstuk	S	Variabel	10
Opmerkingen: S = schriftelijk PO = praktische opdracht P = practicum M = mondeling				

Vak: Geschiedenis**Studie: klas 1 Mavo**

Code	LeerWijzer! Hoe leer ik, wat leer ik en welk doel bereik ik?	Vorm	Duur	Weging %
GVTO	De GVTO-toets gaat over (een deel van) de leerdoelen van PW1	S	45	0
	Thema 1 – Jagers en boeren			
PW1	Leerdoelen: ik kan omschrijven hoe in de geschiedenis de tijd wordt ingedeeld. Ik kan de levenswijze van jagers en verzamelaars, het ontstaan van landbouw en landbouwgemeenschappen en het ontstaan van de eerste stedelijke gemeenschappen omschrijven. Inhoud: Hoofdstuk 1	S	45	25
	Thema 2 – Grieken en Romeinen			
PW2	Leerdoelen: ik kan het denken over burgerschap en politiek in de Griekse stadstaat omschrijven. Ik kan de groei van het Romeinse imperium waardoor de Grieks-Romeinse cultuur zich door Europa verspreidde, de ontwikkeling van het Christendom en de confrontatie tussen de Grieks-Romeinse cultuur en de Germaanse cultuur van Noordwest-Europa omschrijven. Inhoud: Hoofdstuk 2 en 3	S	45	25
	Thema 3 – Middeleeuwen			
PW3	Leerdoelen: ik kan het ontstaan van feodale verhoudingen in het bestuur, de verspreiding van het christendom in geheel Europa en de vrijwel volledige vervanging in West-Europa van de agrarisch-urbane cultuur door een zelfvoorzienende agrarische cultuur, georganiseerd via hofstelsel en horigheid omschrijven. Inhoud: Hoofdstuk 4 en 5	S	45	25
	Thema 4 – Ontdekkers en hervormers			
PW4	Leerdoelen: ik kan de protestantse reformatie die splitsing van de christelijke kerk in West-Europa tot gevolg had, het conflict in de Nederlanden dat resulteerde in de stichting van een Nederlandse staat omschrijven. Ik kan het begin van de Europese overzeese expansie en het veranderende mens- en wereldbeeld van de renaissance omschrijven. Inhoud: Hoofdstuk 6	S	45	25

Opmerkingen:

In alle hoofdstukken komen voor de vaardigheden (begrijpend) lezen, eenvoudige vragen beantwoorden, het geven van een eigen mening, historische indelingen gebruiken, historische gegevens in hun context plaatsen, vergelijken in de tijd, verandering en continuïteit vaststellen, werken met oorzaak/gevolgrelaties, ermee rekening houden dat het verleden te maken heeft met het heden, begrippen leren.

S = schriftelijk

Vak: Aardrijkskunde**Studie: klas 1 Mavo**

Code	LeerWijzer! Hoe leer ik, wat leer ik en welk doel bereik ik?	Vorm	Duur	Weging %
	Cultuur			
GVTO	Leerdoelen: - cultuur omschrijven met behulp van cultuurelementen - kaarten selecteren uit de Grote Bosatlas - kaarttypen onderscheiden - schaalrekenen met behulp van de atlas. Vaardigheid: atlasvaardigheden Inhoud: vaardigheid A t/m C + paragraaf 1.1	S	45	0
PO1	Leerdoelen: - een kaart van de eigen omgeving maken. Vaardigheid: - kaarten maken (kaartinterpretatie, schaalrekenen) - werken met een legenda). Inhoud: vaardigheid A t/m D	PO	X	13
PW1	Leerdoelen: zie GVTO - Nederlandse cultuur leren kennen - weten waar verschillende cultuurgebieden liggen en hier kenmerken bij kunnen noemen - begrijpen hoe de Nederlandse multiculturele samenleving in elkaar zit, met daarbij de begrippen cultuurverspreiding en cultuurvermenging. Vaardigheid: - Atlasvaardigheden GVTO en PO1 Inhoud: vaardigheid A t/m C + paragraaf 1.1 t/m 1.4	S	45	20
	Weer en klimaat			
SO1	Leerdoelen: - herkennen en benoemen van klimaten - het verschil kennen tussen weer en klimaat. - aflezen en analyseren van klimaatgrafieken - met behulp van kaarten de lengte- en breedtegraden bepalen van een locatie. Vaardigheid: atlasvaardigheden, plaatsbepaling Inhoud: paragraaf 2.1 t/m 2.3, vaardigheid A	S	45	13

PW2	Leerdoelen: zie SO1 aangevuld met - kennismaken met de weerselementen, deze kunnen herkennen en verklaren - begrijpen hoe de waterkringloop werkt. Vaardigheid: lezen van weerkaarten Inhoud: paragraaf 2.1 t/m 2.5 + vaardigheid A en B	S	45	20
-----	---	---	----	----

	Actieve aarde			
SO2	Leerdoelen: - verklaren hoe verschillende natuurverschijnselen in en op de aarde ontstaan en kunnen hierbij de gevolgen noemen (zowel voor rijk en arm). - kaartinterpretatie natuurrampen Vaardigheid: atlasvaardigheden Inhoud: paragraaf 3.1 t/m 3.3.	S	45	14
PW3	Leerdoelen: zie SO2 aangevuld met - verklaren welke rol de mens heeft in het ontstaan van natuurrampen - weten hoe tsunami's ontstaan en kunnen verklaren waarom ze in Nederland niet voorkomen. Vaardigheid: atlasvaardigheden zie leerdoelen SO2 Inhoud: paragraaf 3.1 t/m 3.5	S	45	20
Opmerkingen: S = schriftelijke toets PO = praktische opdracht SO = schriftelijke overhoring (over een klein deel van een hoofdstuk) PW = proefwerk (over hele hoofdstuk)				

Vak: Wiskunde
Studie: klas 1 Mavo

Code	LeerWijzer! Hoe leer ik, wat leer ik en welk doel bereik ik?	Vorm	Duur	Weging %
GVTO	Leerdoelen: namen en eigenschappen van vlakke en ruimtefiguren, uitslag Vaardigheden: tekenen met geodriehoek, tekenen met passer, vlakke figuren en ruimte figuren tekenen, uitslag tekenen Inhoud: H1 Ruimtefiguren	S	45	0
PW1	Leerdoelen: namen en eigenschappen van vlakke en ruimtefiguren, uitslag, bewerkingen, rekenvolgorde, breuken, negatieve getallen, bewerkingen met negatieve getallen en negatieve breuken Vaardigheden: tekenen met geodriehoek, tekenen met passer, vlakke figuren en ruimte figuren tekenen, uitslag tekenen, rekenvolgorde toepassen Inhoud: H1 + H2 Ruimtefiguren & Rekenen	S	45	19
PW2	Leerdoelen: assenstelsel, tabellen, grafieken, lijnen en hoeken, hoeken berekenen. Vaardigheden: assenstelsel tekenen, grafieken tekenen, hoeken meten en tekenen Inhoud: H3 + H5 Assenstelsel & grafieken, lijnen en hoeken	S	45	19
PW 3	Leerdoelen: Eenheden lengte, oppervlakte, inhoud en snelheid, omtrek en oppervlakte cirkel, oppervlakte en inhoud balk. Lijn/schuif/draaisymmetrie, Middelloodlijn, bissectrice, F en Z-hoeken, hoeken parallelogram en ruit berekenen. Vaardigheden: inhoud, omtrek en oppervlakte berekenen. Hoeken berekenen (hoekensom driehoek) Inhoud: H7+ H9, Eenheden en symmetrie	S	45	19
PW4	Leerdoelen: kwadraten, wortels, lineaire en kwadratische formules, rekenen met letters Vaardigheden: lineaire- en kwadratische grafieken tekenen, herleiden Inhoud: H6 Formules en letters	S	45	19
PW5	Leerdoelen: regelmaat, grafieken, woordformules, formules veranderen, letters in formules Vaardigheden: toepassen regelmaat, grafieken tekenen Inhoud: H8 Formules	S	45	19
SO1	Gemiddelde van alle SO's + praktische opdracht	S	45	5
				100%

Opmerkingen:

Alle proefwerken starten met een basisvaardigheden rekenen opgave.

S = schriftelijk schoolexamen

PO = praktische opdracht

P = practicum

M = mondeling

Vak: Biologie
Studie: klas 1 Mavo

Code	LeerWijzer! Hoe leer ik, wat leer ik en welk doel bereik ik?	Vorm	Duur	Weging %
GVTO	Je weet waar biologie over gaat Je kunt indelen in de groepen levend, dood en levenloos Je kent de levenskenmerken	S	45	-
PW1	Leerdoelen: • Je kunt uitleggen wat organismen zijn • Je kunt gegevens verwerken in tabellen en grafieken • Je kunt het fotosynthese proces uitleggen • Je kunt het nut van aanpassingen bij planten en dieren benoemen en uitleggen Vaardigheid: • Je kunt een tekening maken volgens de tekenregels • Je kunt metingen uitvoeren en rekenen met meetgegevens • Je kunt tabellen en grafieken lezen en zelf maken Inhoud: 1. Planten en dieren <i>Werkkaart: gegevens verwerken en rekenen</i>	S	45	20
PW2	Leerdoelen: • Je kent de organen van planten en dieren • Je kunt uitleggen wat weefsels en cellen zijn • Je kunt uitleggen hoe celdeling plaatsvindt • Je kunt uitleggen wat de functie van de celkern en DNA is • Je kent de kenmerken van verschillende cellen • Je kunt soorten en rassen onderscheiden • Je kunt gewervelden indelen Vaardigheid: • Je kunt een loep en een microscoop op de juiste manier gebruiken • Je kunt een preparaat maken • Je kunt organismen determineren Inhoud: 2. Organen en cellen 3. Ordening <i>Werkkaart: werken met de microscoop</i>	S	45	20

PW3	Leerdoelen: - Je kent de onderdelen, en de functie daarvan, van het skelet - Je kunt de onderdelen en werking van spieren uitleggen - Je kunt uitleggen hoe blessures ontstaan en hoe ze te voorkomen Vaardigheid: - Je kunt nauwkeurig meten - Je kunt gegevens verwerken in tabellen en grafieken Inhoud:	S	45	20
------------	---	---	----	----

	4. Stevigheid en beweging			
PW4	Leerdoelen: - Je kunt uitleggen hoe organismen reageren op hun omgeving - Je kent de onderdelen van zintuigen - Je kunt de werking van zintuigen uitleggen - Je kunt uitleggen hoe gedrag tot stand komt Vaardigheid: - Je kunt onderscheid maken tussen gedrag en interpretatie - Je kunt een gedragsobservatie uitvoeren Inhoud: 5. Waarneming, regeling en gedrag	S	45	20
P1	Leerdoelen: - Je kunt een biologische tekening maken Vaardigheid: 1,2,3,7 - Je kunt nauwkeurig kijken - Je kunt nauwkeurig tekenen wat je ziet Inhoud: <i>Werkkaart: biologische tekening maken</i>	P	45	
P2	Leerdoelen: - Je kunt een wetenschappelijk verslag schrijven Vaardigheid: 1,2,3,4,7 - Wetenschappelijk verslag schrijven Inhoud: <i>Werkkaart: wetenschappelijke methode</i>	P	45	
P-totaal	Er worden minimaal 2, maximaal 4 practica met een cijfer beoordeeld. Totaal practica 20%	-	-	20
FT	Gedurende het jaar kan er formatief getoetst worden. Deze toetsen geven inzicht in hoever de leerling is	-	-	-

	gevorderd in zijn/haar leerproces.			
Opmerkingen: S = schriftelijk of digitaal PO = praktische opdracht P = practicum M = mondeling SO = schriftelijke of digitale overhoring PW = proefwerk GVTO= formatieve toets aan het begin van het schooljaar Studievaardigheden: 1. Evalueren (formatief) en reflecteren 2. Samenwerken 3. Formuleren 4. Mening vormen en redeneren 5. Presenteren 6. Plannen 7. Geleerde kennis toepassen in nieuwe situaties				

Vak: Dramatische Expressie
Studie: klas 1 Mavo

Code	LeerWijzer! Hoe leer ik, wat leer ik en welk doel bereik ik?	Vorm	Duur	Weging %
PO1	Elementaire vaardigheden + Tableaus Leerdoelen: De leerlingen voelen zich vertrouwd in de groep. De leerling leert wat een tableau is en deze betekenisvol in te kunnen zetten in een verhaal. Vaardigheid: De leerling kan een korte scène bedenken (Kiest uit een bestaand sprookje en past deze aan naar de huidige tijd) En in deze scene zitten tableaus verwerkt. (produceren, presenteren). Inhoud: Presenteren scene het vernieuwde sprookje met daarin tableaus	PO	630	25
PO2	Dialoog schrijven en spelen Leerdoelen: De leerlingen weten wat een dialoog is, hoe deze is opgebouwd en kunnen aan het einde van de lessenreeks een bestaande dialoog uitwerken en presenteren. Vaardigheid: De leerling kan een bestaande dialoog uit het hoofd leren en spelen voor de klas. Inhoud: De leerlingen schrijven samen de dialoog en presenteren de dialoog aan de klas. Nabespreking van de gepresenteerde scenes.	PO	360	25
PO3	Theatervormen 1 Leerdoelen: De leerlingen weten wat een schimmenspel is. Vaardigheid: De leerling kan een schimmenspel spelen voor publiek, waarbij er rekening wordt gehouden met de illusie van het schimmenspel, groter en kleiner worden, in elkaars schaduw staan, van het doek afvallen en de werking van muziek bij het schimmenspel. Inhoud: De leerlingen maken een schimmenspel voorstelling.	PO	180	25

--	--	--	--	--

S1	Reflectie schriftelijk Leerdoelen: De leerlingen kunnen reflecteren op eigen spel. Vaardigheid: De leerling kan reflecteren op het eigen leerproces. Inhoud: Het schrijven van een reflectie.	S	90	25
Opmerkingen: S = schriftelijk PO = praktische opdracht P = practicum M = mondeling Drama heeft een sociale functie (samenwerken), creatieve functie (ideeën, gevoelens en emoties vormgeven), trainingsfunctie (o.a. beter uit je woorden kunnen komen, leren communiceren), educatieve functie (iets beter begrijpen als je het hebt nagespeeld) en een persoonsvormende functie (door toneel te spelen leer je over hoe je zelf bent, jezelf kunnen presenteren). De doelen van het vak drama: produceren, kijken en luisteren: beleven, verslag doen van ervaringen en reflecteren zijn onderdeel van de wettelijke kaders voor Kunst en Cultuuronderwijs en zijn beschreven door het SLO (2007).				

Vak: Beeldende Vorming

Studie: klas 1 mavo

Code	LeerWijzer! Hoe leer ik, wat leer ik en welk doel bereik ik?	Vorm	Duur	Weging %
PO1	Kunst & cultuur I Leerdoelen: denkstrategieën, kunst- en cultuurhistorische contexten, functies van kunst, tonen en delen van eigen werk. Vaardigheid: Leerlingen leren vanuit verschillende perspectieven kunst te onderzoeken en bevragen. Ze leren een onderbouwde mening te geven over de betekenis en functie van kunst en gebruiken daarbij vaktaal. Inhoud: onderzoek doen naar culturele en kunstzinnige uitingen in je eigen omgeving verwerkt in een plattegrond	PO	540	20
PO2	Kunst & cultuur II Leerdoelen: maakstrategieën, denkstrategieën, artistieke expressie, artistieke technieken, kunst- en cultuurhistorische contexten, tonen en delen van eigen werk. Vaardigheid: Leerlingen gebruiken creatieve maak- en denkstrategieën bewust om te scheppen, improviseren, ontwerpen, creëren en samen te stellen en kunnen keuzes beargumenteren. Om het proces vast te leggen verzamelen ze de experimenten en documenteren het artistiek-creatief proces. Inhoud: Vanuit de beeldaspecten <u>ruimtesuggestie</u> en <u>kleur</u> een <u>expressionistisch</u> landschap vormgeven op een postcard.	PO	540	20
PO3	Kunst & verbeelding Leerdoelen: maakstrategieën, denkstrategieën, artistieke expressie, artistieke technieken, kunst- en cultuurhistorische contexten, tonen en delen van eigen werk. Vaardigheid: Leerlingen leren hun mogelijkheden aan artistieke technieken en vaardigheden te verfijnen en uit te breiden en maken bewuste keuzes om te creëren in (bewegend) beeld, klank, woord en met spel en beweging. Dit in samenwerking met anderen. Inhoud: Een tekening van een fantasiedier omzetten in een ruimtelijke weergave in klei. Belangrijke beeldaspecten <u>vorm</u> , <u>textuur</u> , <u>ruimte</u> .	PO	540	20

PO4	Kunst & taal Leerdoelen: maakstrategieën, denkstrategieën, artistieke expressie, artistieke technieken, kunst- en cultuurhistorische contexten, tonen en delen van eigen werk. Vaardigheid: Leerlingen gebruiken creatieve maak- en denkstrategieën bewust om te scheppen, improviseren, ontwerpen, creëren en samen te stellen en kunnen keuzes beargumenteren. Inhoud: Vanuit de beeldaspecten <u>lijn</u> , <u>vorm</u> , en <u>compositie</u> een spreekwoord en/of gezegde in ijzerdaad verbeelden.	PO	540	20
PO5	Kunst & identiteit Leerdoelen: maakstrategieën, denkstrategieën, artistieke expressie, artistieke technieken, kunst- en cultuurhistorische contexten, tonen en delen van eigen werk. Vaardigheid: Leerlingen leren zich op een eigen manier in een artistieke vorm uit te drukken. Ze leren de zeggingskracht van hun werk te vergroten. Inhoud: Jouw eigen gedachten, dromen en gevoelens met <u>mixed-media</u> technieken vormgeven.	PO	540	20
Opmerkingen: S = schriftelijk PO = praktische opdracht P = practicum M = mondeling				

Vak: Muziek
Studie: klas 1 mavo

Code	LeerWijzer! Hoe leer ik, wat leer ik en welk doel bereik ik?	Vorm	Duur	Weging %
PO1	Leerdoel: Individueel musiceren instrument 1. Het individueel bespelen van een muziekinstrument [<i>Keuze uit: Piano/Keyboard - gitaar - drumstel</i>]. Inhoud: De leerling krijgt les in de grondbeginselen van het bespelen van de piano/keyboard, gitaar of keyboard. Het te spelen muziekstukje is gebaseerd op de muziektheorie. Praktische toepassing van notenkennis en de grondbeginselen van de muziektheorie op het instrument. Vaardigheid: De leerling kan zelfstandig en in de maat een kort, zeer eenvoudig speelstuk laten horen met daarin zeer eenvoudige melodische en ritmische patronen. Ontwikkelen muzikaal gehoor [<i>Het ontwikkelen van artistieke technieken en vaardigheden</i>]. * Schrijven van een kort reflectieverslag maakt deel uit van deze PO. Dit reflectieverslag wordt ingeleverd via ELO Magister. Indien de leerling het verslag te laat inlevert, kan dit leiden tot puntenaftrek. De voorwaarden rondom eventuele puntenaftrek worden besproken bij de introductie van deze opdracht en worden regelmatig herhaald.	PO	5	0 o/t/v/g

PO2	Leerdoel: Klassikaal musiceren. Het gezamenlijk uitvoeren in de klas van een ritmisch en/of melodisch spelstuk. Inhoud: De leerling krijgt les in de grondbeginselen van het bespelen van diverse instrumenten. Dit betreft zowel gestemd slagwerk als ongestemd slagwerk, piano/keyboard, gitaar en drums. Het te spelen muziekstukje is gebaseerd op de muziektheorie. Praktische toepassing van notenkennis en de grondbeginselen van de muziektheorie. Vaardigheid: De leerling kan zelfstandig op een instrument spelen met klasgenoten. Het spelstuk is kort, eenvoudig en heeft zeer eenvoudige melodische en ritmische patronen. Eventueel met daarin verwerkt een voorteken. Ontwikkelen muzikaal gehoor [<i>Het ontwikkelen van artistieke technieken en vaardigheden</i>]. * De leerling krijgt voor deze opdracht 2 cijfers: een individueel + een groeps cijfer. Dit resulteert in een totaal cijfer voor deze opdracht. ** Er wordt mondeling gereflecteerd op deze opdracht.	PO	10	40
PO3	Leerdoel: Componeren. Inhoud: Leren in stappen hoe een compositie kan worden gemaakt en hoe het eindproduct kan worden gepresenteerd. De leerling schrijft een Nederlandse tekst en zoekt hierbij een passende instrumentale beat. Bij de presentatie wordt de zelfgemaakte tekst voorgedragen op de zelfgekozen beat. Timing tekst/beat is essentieel. Vaardigheid: De leerling kan alleen of in een kleine groep (2- of 3-tal) een eigen muzikaal idee bedenken, maken en presenteren aan klasgenoten [<i>Artistieke expressie</i>]. * Er wordt mondeling gereflecteerd op deze opdracht.	PO	10	10

PO4	Leerdoel: Presentatie geven. Inhoud: Informatie verzamelen over een artiest of band of een ander onderwerp welke gerelateerd is aan muziek. Deze informatie filteren en beschrijven in een document (zowel tekst + eventuele afbeeldingen). Als afsluiting geeft de leerling een korte presentatie over de gekozen artiest of band (of muziek gerelateerd onderwerp). De gegeven presentatie wordt ondersteund middels een door de leerling gemaakte PowerPoint. Vaardigheid: De leerling kan alleen of in een kleine groep (2- of 3-tal) een kort werkstuk maken van een artiest of band (of muziek gerelateerd onderwerp) en deze informatie in een korte presentatie voor de klas presenteren aan klasgenoten [<i>Tonen en delen van eigen werk</i>]. * Er wordt mondeling gereflecteerd op deze opdracht. De PowerPoint wordt ingeleverd via ELO Magister. Indien de leerling de PowerPoint te laat inlevert, kan dit leiden tot puntenaftrek. De voorwaarden rondom eventuele puntenaftrek worden besproken bij de introductie van deze opdracht en worden regelmatig herhaald.	PO	10	0 o/t/v/g
S1	Leerdoel: Digitoets. Inhoud: Gebaseerd op hoofdstuk 1 + 2 uit de digitale methode Beats'nBits Vaardigheid: De leerling heeft in dit semester theoretische kennis opgedaan en kan deze kennis reproduceren en toepassen. Ontwikkelen muzikaal gehoor [<i>Het reproduceren van kennis en het tonen van inzicht</i>].	S	35	50
Opmerkingen: PO = Praktische Opdracht S = Schriftelijke toets die ook digitaal kan worden afgenomen.				

Vak: Lichamelijke Opvoeding**Studie: klas 1 Mavo**

Code	LeerWijzer! Hoe leer ik, wat leer ik en welk doel bereik ik?	Categorie	Vorm	Duur	Weging %
LO1	Spel: hockey, softbal, volleybal of basketbal	V, C, K	P	V	20
LO2	Turnen: zwaaien, acrobatiek of springen	V, S, Z	P	V	20
LO3	Atletiek: lopen, werpen of springen	V, K	P	V	20
LO4	Klimmen: techniek, boulderen of zekeren	V, Z	P	V	20
LO5	Conditie: RSG-run of shuttleruntest	V, K	P	V	20

Leerlingen gaan elke periode aan de slag met 1 of meerdere sportonderdelen, die passen bij de locatie en tijd van het jaar. In de eerste periode, tot de herfstvakantie, vinden de lessen buiten plaats. Daarna volgen 3 periodes waarbij we op verschillende locaties, binnen gaan sporten. Aan het einde van het schooljaar gaan we weer naar buiten. Om het leerproces in kaart te brengen maken we gebruik van niveaukaarten, die met leerlingen voorafgaand en tijdens de lessen besproken worden. De beoordeling is in alle gevallen middels een G, V of O.

V, Vaardigheden.

Bij elke sport kijken we naar het niveau van bewegen ten opzichte van andere kinderen. Vaardigheden die op meerdere niveaus aangeboden worden. We maken in de niveaukaarten onderscheid tussen tactische en technische vaardigheden. Doordat sommige sporten behoorlijk complex zijn, komen leerlingen alleen toe aan eenvoudige technische en tactische (individuele) taken, waar anderen juist de techniek beheersen en daardoor ook in staat zijn om complexere tactische vaardigheden te ontwikkelen.

C, Coachen.

Leerlingen worden uitgedaagd om niet alleen eigen vaardigheden te verbeteren, maar proberen ze ook in staat te stellen om meerdere rollen aan te nemen. Ze kunnen op deze manier ook de vaardigheid van andere leerlingen verbeteren. Denk hierbij aan een coachende rol tijdens een spel.

S, Samenwerken.

Er zijn sporten waarbij leerlingen niet alleen kunnen werken. Ze moeten groepsopdrachten uitvoeren waarbij het resultaat afhangt van de wijze waarop ze met elkaar om gaan en de groepsopdrachten uitvoeren. Het proces om tot een eindresultaat te komen is hier van groter belang dan een fysieke vaardigheid.

K, Kennis.

Naast de technische en tactische vaardigheden leren we de leerlingen de regels van een sport. We proberen leerlingen uit te dagen om deze kennis te laten zien, door de rol van scheidsrechter aan te nemen.

Z, Zelfvertrouwen.

In sommige gevallen moeten leerlingen uit hun comfortzone stappen. Ergens beter in worden zorgt voor de groei van het zelfvertrouwen. We bieden hiervoor uitdagende onderdelen aan, waarbij we ook rekening houden met de fysieke mogelijkheden van onze leerlingen.

Er worden vervangende opdrachten gegeven ter compensatie van gemiste praktijkonderdelen.

Vak: Rekenen

Studie: klas 1 Mavo

Code	LeerWijzer! Hoe leer ik, wat leer ik en welk doel bereik ik?	Vorm	Duur	Weging %
PW1	Leerdoelen: optellen, aftrekken, delen, vermenigvuldigen, rekenvolgorde, hoofdrekenen, decimale getallen. Vaardigheden: bewerkingen uitvoeren zonder rekenmachine. Inhoud: RB, wiskundeboek	S	45	30
PW2	Leerdoelen: verhoudingstabellen, breuken en procenten, vereenvoudigen, decimale getallen, deel berekening. Vaardigheden: uitrekenen met werkwijze zonder rekenmachine. Inhoud: RB, wiskundeboek	S	45	35
PW3	Leerdoelen: metriekstelsel, schatten, tijd, diverse eenheden, schaal. Vaardigheden: omrekenen lengte -, oppervlakte – en inhoudsmaten, zonder rekenmachine. Inhoud: RB, wiskundeboek	S	45	35
				100%
Opmerkingen: S = schriftelijke overhoring PO = praktische opdracht				

Vak: PSO techniek**Studie: klas 1 Mavo**

Code	LeerWijzer! Hoe leer ik, wat leer ik en welk doel bereik ik?	Vorm	Duur	Weging %
PW1	Vaardigheid: Gereedschappenkennis. Leerdoel: Kennis van de gereedschappen in het lokaal. Inhoud: Hfd. Gereedschappen in “Oriëntatie op de techniek”.	S	45	10
PW2	Vaardigheid: Veiligheid. Leerdoelen: De regels over veiligheid in het lokaal kennen. Inhoud: Hfd. Veiligheid in “Oriëntatie op de techniek”.	S	45	10
PO1 t/m 6	Vaardigheid: Werken met verschillende materialen en gereedschappen Leerdoel: Kennis van de verschillende materialen in de techniek en hun bewerkingsmethoden Inhoud: “Oriëntatie op de techniek”. Digitale methode.	PO		60
Eindopdracht	Leerdoelen: Kennis van de verschillende materialen in de techniek en hun bewerkingsmethoden Vaardigheid: Werken met verschillende materialen en gereedschappen Inhoud: “Oriëntatie op de techniek”. Digitale methode	PO + S		10
Verdieping	Leerdoelen: Kennis van de verschillende materialen in de techniek en hun bewerkingsmethoden Vaardigheid: Werken met verschillende materialen en gereedschappen Inhoud: “Oriëntatie op de techniek”. Digitale methode	PO		10
Opmerkingen: S = schriftelijk PO = praktische opdracht P = practicum M = mondeling www.techniektotaal.electude.eu				

Vak: PSO zorg en welzijn**Studie: klas 1 Mavo**

Code	LeerWijzer! Hoe leer ik, wat leer ik en welk doel bereik ik?	Vorm	Duur	Weging %
1	Leerdoelen: - De leerling weet wat zelfzorg, mantelzorg en professionele zorg is - De leerling weet wat een goede lichaamshygiëne is. - De leerling weet wat scrubben is - De leerling kan een lunch bereiden volgens een recept Vaardigheid: - Scrubben van de huid - Kookopdracht bereiden volgens recept Inhoud: Lessonup les 1 t/m 5.	PO	N.v.t.	25
2	Leerdoelen: - De leerling weet wat een gezonde leefstijl, een welvaartziekte en overgewicht is. - De leerling weet wat gezonde en ongezonde voeding is. - De leerling kan een gezonde snack maken. Vaardigheid: - Kookopdracht bereiden volgens recept Inhoud: Lessonup les 6 t/m 10	PO	N.v.t.	25
3	Leerdoelen: - De leerling weet wat de onderdelen van een menu zijn. - De leerling weet hoe je een plattegrond maakt op schaal met een legenda. - De leerling weet wat te doen bij brandwonden, snijwonden en flauwte - De leerling kan een nagerecht maken Vaardigheid: - Ontwerpen restaurant - Plattegrond maken - EHBO technieken toepassen - Kookopdracht bereiden volgens recept Inhoud: Lessonuples 11 t/m 15	PO	N.v.t.	25

4	Leerdoelen: • De leerling weet hoe de ontwikkeling van een baby verloopt in de buik en de eerste maanden. • De leerling weet wat vaccineren is en tegen welke kinderziektes er wordt vaccineert. • De leerling weet wat de griep is en hoe deze verloopt. • De leerling weet wat facilitaire dienst inhoudt. • De leerling kan een soep klaarmaken volgens recept.	PO	N.v.t.	25
---	---	----	--------	----

	Vaardigheid: • Baby verzorgen • Schoonmaken • Kookopdracht volgens recept bereiden Inhoud: Lessonup les 16 t/m 20			
Opmerkingen: De vaardigheden informatie opzoeken, informatie verwerken (in een poster, collage, verslag of PowerPoint) en samenwerken komen bij alle 4 de onderdelen aan bod. De werkhouding is belangrijk bij PSO Zorg en Welzijn. Leerlingen worden beoordeeld met een G,V,T of O. S = schriftelijk schoolexamen PO = praktische opdracht P = practicum M = mondeling				